

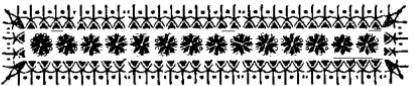
կարելի ըլլոյ ջրոյ տակէն նցնըր կոռավարել, այս առարկութիւնն այլ եւս հիմք չունի, վասն զի շրջադէւ (Périscop) անուն գործին այս անպատճէն սամիւնը կը բառնայ, Ծափա ծուռ դիրքով բազմաթիւ հայկիլիներէ կազմուած՝ իւր առանցքին վկայ դարձող հետադէւ մըն է՝ որ առարկայից պատճենները՝ մինչեւ հրամանատարին խուցը գտնուող մուժ սենեակը կը հասցըն եւ զրոյ ջրոյ մակերեւութիւնն վրայէն կարելի է ամէն կողմէ դարձնել, նաեւ երբ նաւը՝ ջրոյ երեսէն վկայ ըլլոյ:

Այս նաւուն դէպի ի թշնամի զրահաւորները մասնալը՝ վերջիններս չեն կնար յառաջունէ կամչէլ, իմէ նաեւ իւր ուղղութիւնը գտնելու համար ջրոյ ջրակերպութիւնն ելլէ՝ անփակէն դարձեալ կը տուզանի եւ կարելի չէ գուշակել թէ երկրորդ անգամ ուր պիտի երեւայ իւր առմէն արձակելու համար, զրոյ ջրոյ տակէն չի կրնար ընել, հետեւարար կարելի չէ բաւական ազդու կրակով մը զայն դիմառութ պատրաստուիլ, այլ մայն թեթեւ հրազներ (Մարսիի եւն տեսակէն) գործածել, որոնց գնդակներէն նաւուն գմբէթը պողպատեայ զրահով մը պաշտպանուած է ըստ բաւականի, Նթէ նաեւ նաւը խորակի միշտ բաւական ժամանակ կը մնայ անոր, իւր առմէն թըշնամունց վկայ արձակելու: Բաց ասսի շատ գիւրաւ եւ սիրով 200.000 առ առաւելն 650.000 ֆրանք արժուութեամբ փոքրիկ ընդունեայ ումբանաւ, մը (100—250 ասկառալազ տարողութեամբ) կը դոյչուի՝ անգամ եւ բազմամարդ զրահաւորներ կործանեն համար:

Հաւական պաշտոնէնութիւնն այնչափ գոյն սահածակ աշետ աշետ ի (այս է ումբանախ անունը) յաջող փորձերէն որ օրոշուեցաւ այսպիսի ուժի ուրիշ ումբանաւէ շնեն առաջ: Այսպէսով գաղղական նաւատարգիւն անդշահաւանին բառորդին չափ ըլլալվան հաներձ՝ վերջնոյս համար ոչ մայսին հաւասար զօրութիւն կ'ունենայ այսուհետև՝ այլ նաեւ կոյնը կը գերազանցէ՝ վասն զի է զիւրին եւ ոչ ալ համուական է չափանուած թշնամունց մը հետ պատերազմիլու եւ ոչ գիտէ, արդեօք բիշ մ'ալ Անդշահայիքը սոսկացըննելու եւ ի չափու պահէլու համար չէ՝ որ ուղղաման այսպիսի կարեւոր գիւտաւ մը յաջորդիւնն ի լուր ամենցըն կը հոչակուի:

— Հզանդայի գրունդէն գաւառը՝ „L'agriculture moderne“ լրագրին հաղորդածին համեմատ՝ բաւական առենէ ի վեր փոքրնը

կ'ըլլային գետնախնձորի անպէտ ու անյարդ տունկէն (ոչ թէ արմատէն) թուղթ շնեւու: Գրունդէն ինի թղթահանութիւնը մէջ անմասպէտ առատօրէն կը մակուի գետնախնձորը: Ամստերդամի հատական հիւպատակն առանց առանց աելի թղթեանց համեմատ, այս փորձերս յաջողած են յուսացուածն իսկ գերազացնելով: Գործատաէրները գետնախնձորի անկին աշկառաւածիք կը գնեն այժմ 5·60 ֆրանկի: Արուեստի այս ճիւղ կինայ մեծ արդիւկը ունենալ՝ եթէ մէկ կողմանէ գետնախնձորի մշակութիւնն ամի, եւ եթէ միւս կողմանէ գործատաէրները մշակաց աւելի գոհացոցից դին մը վճարեն, որուց համար այս առնկը միայն իրը աղբ չնչին յարգ մ'ունի:

ԸՆԴԵՔԵՎԿԱՆ ԾԵՍՈՈԹԹԵՐԻՆ

Վլամա, 26. Օռմանար, 1899:

Անատրիա: Անկարօրեայ տեսողութենէ մ'ետքը գաւառական ժողովներն փակուեան, որոնց փոխարէն ամսոյս 17ին որդորապանը դարձնալ բացուեցա, սակայն կ'ըսուի թէ այս անզամ ալ երկար կեանք պիտի շունենայ: Անստրիոյ եւ Հունգարիոյ մէջ ներքին զաշնակցութիւնն (Ausgleich) անցեալ տարւոյ Դեկտ. 31ուն աւարտիւլով Տէկին ծեռօր նորին Վէս: Կայսեր առանձինն հրամանագրով՝ նոյն զաշինքն ի գորութեան կը մնայ տարի մ'ալ ամբողջ: սակայն Հունգարիա Տ 14 մը չունի, եւ հակակուսակցութիւնն ասկէ օգուտ քաղերով շփոթութիւններ կը յարացանէ: Բանֆիի հրամարականը որշափ կ'երեւայ կը մերժնայ: Ներքին տագնաապը դեռ փարատէն շատ նեռու է:

Գաղղիա: Վերջերս Անգիիոյ եւ Գաղղիոյ մէջ ծագած գմտութիւնն վերջնոյս Փաշորայի նայրոյն մէջ բոլորովին եւ բարուելով իսափանեցան: Եւ թէւ Անգղիացիք Գաղղիոյ Մադագասկարի վրայ դրած առեւտրական կարգադրութիւններուն իջրե իրենց վաճառականութեան մեծ արգելքի մը վրայ շատ տօգն աշքերով կը նային սակայն այս կողմանէ նախա-

զութեան վրդովիլուոն վախ չկայ: — Զան-
ծրացուցիչ Դրէյֆուսի խնդիրն մէջ՝ որոն
ընտութիւնք՝ բարուածին նայելով մինչեւ
Փետր. 15 պիտի ասարտին անպատճառ՝
Կ. տղ Քօրպէէրի Վնուարեկ ատենին պատ-
ժական մասին զաներիցուն հրաժարակա-
նին շնորհի եւ յերեւան հանած անկար-
գութեանց ըննութեան համար հաստա-
տուած յանձնաժողովն՝ այնպիսի իրողու-
թեանց եւ գործոց խորամուխ եղած է
որով Ազօվին եւ անոր դաշնակցաց երկդիմի
վարմանց բոլորովին համոզուեցա: Յանձ-
նաժողովն առաջարկած է որ երկու դա-
տարութեան Բարդ եւ Դիման պաշտօնական
պատիճներով (measures discrépantes) պատ-
ժուին. իսկ Ազօվին եւ Մանոյի պաշտօնա-
կան պարաւանք տրուի, բայց աստի
կըստի թէ Դրէյֆուսի խնդրոյն վերսակն
ըննութիւնը պատժական ատենին ճեղքէն
պիտի առնուի:

Բեղդիա: Բեղդիայ Ն. Վէճ. Թագա-
որին՝ ընսրութեանց յօրինուածութեան
նկատմամբ առաջարկած նորոգութիւնք՝
պաշտօնարանին մէջ տագնապ մը յառաջ
բերին՝ որ լուծուեցաւ անվտանգ՝ նիսէնափ
եւ Սմէտութնէյէրի երկու պաշտօնէից հրա-
ժարականաց ընդունուելով: Նորին Վե-
հափառութիւննասոնց տեղնէնչեց զիսէրստ
պատասխանութիւնից պաշտօնանեայ
եւ գկուրէմանն ծերակուստ անդամն՝ իրը
Վաճառականութիւննապաշտօննեա: — Բեղ-
դիական Կոնգրջ, ուրաւալկան Ժամանակէ
ի վեր սեւամնդթներուն մէջ ապատայութիւն
կը տիրէ, իրեն ըիչ շատ կը ծանրա-
նան. ապատամքն բանի մ' ամրացած դիր-
քեր ու բանաբներ կրցան խել, եւ բաւա-
կան բնիկ զինուորներ եւ անոնց սպիտակ
պաշտօնականներէն քանի մը հոգի կոտո-
րել: Փոխ-կառավարն Խանին՝ Կատոնգոյի
առջեն ապատամքաց ճամքան կորել կը
յուսա, որոնց վրայ պիտի յարձակի օգ-
նութիւն եւ մթեր ընդունեն նորք:

Շվեյցար-Նորուանդիա: Ամսոյս 21ին
հեռագիրը ծանոյց թէ զահածառանզ
իշխանն՝ տիրող Թագաւորին ծերութեան
պատճառու անոր բարձակից եւ զահակից
հրաժարակուած է:

Սպանիա: Վերջին պատերազմաւ
կրած անազին հարուածին եւ իր վերջին
մեծ կալուածոց կորստեան պատճառու՝

լուծեց իր Դադթականութեանց պաշտօն-
արանն եւ այժմ մասցած քանի մը փոքր
եւ անշահ կղեաց իմբրեն ալ ծափելու
ետեւէ է, որոնց կ'ըստի թէ Դիմանիան
հնուամնու ըլլայ: Սպանիա՝ Կուբայն բո-
լորովին չնեռացած՝ իր վաղեմի մեծու-
թեան ըստ իմբր Դիմնիչին՝ Կոլոմբովի
ամինն իրմէ բախտաւորապոյն ախոյեանին
աւար թողու չուզելով զայն Սպանիա
փոխադրել տուաւ ուր միծ հանդիսու-
թեամբ Սեվիլլայի մայր եկեղեցւոյն մէջ
վերջնական կերպով զետեղցին: Խնձն
Սպանիա, իր վաղեմի մեծութենին՝ միայն
քանի մը խանկազին ուկրներ ազգային
պատույն հետ կրցաւ ազատել:

ԲՈԿԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՈԵՍՏՈՒԹԵԱԿԱՆ

ԳՐԱՆՏ ։ Տիկար եւ իր հմաստութիւնն. 33:
ՊԱՏՄԱԿԱՆ ։ Եղիսաբետութեան իրաւուց
հետ ։ այլընածնութեան իրաւուց ստանառը
ևտեւ կ'ընան. 38: ։ Պատկաստանի Հայերը,
նրաց անցեալը, սերկան եւ ապագան. 43:
ԼՃՁՅՈՒԱԾԱԿԱՆ + Եւլոկից Հայոց գաւառաբա-
րաւուց. 46:
ԱԶԳԱԿՐԱԿԱՆ ։ Հունգարիոյ եւ Դրամիւտանիոյ
ազգային. 49:
ՀԱՄՈՍԱԿԱՆ ։ Եղեկու հօսք Նախակիւկեան-
հաթեան Նշանագործ Անիեներու ու մասին (պատ-
կրացարայ). 51:
ՄԱՏԵՆԱԽՈՍԱԿԱՆ ։ Երեցեանց Դ. Աղեքսանդր,
Պատութիւն Ենամայ պոյութեան Ներսիսնամ
Հայոց Տոքուր Դատոյի որի Թիֆլոց (1824-1899
հատու Ա. (1824-1860): Վեց պատկերով. 52:

ՈՅԼԵՒՑԵԼՔ

ՆՈՐ ՀՐԱՑԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵ. 55:
ԱԳԳԱՅԵՒՆ ԹԱՐՈՒԹԵՐՆ ՖԱԼԿՆՇՓՈԽՆՀ. 1. ՆՈՒԱՐ
Փաշա: ։ 2. “Թիւալնդուն” Ս. Գրոց աշխար-
հաբար նոր թարգմանութեան առթիւ: ։ 3. Հայ-
են ի Պարի. 60:

ՔՈՂԵՔԱԿԱՆ ԵԽՍՈՒԹԻՒՆ. 63:

ՀՐԱՑԱՐԱԿՈՒ ԵԽՍՈՒԹԻՒՆ ԽՄԱԳԻՐ

4. ԱՍՓԵՅԻ 4. ՊԱՐՈՒՅ

Գ. ԵԿԵԿԱՆ, ՄԿՐԱՐԵՐԵԱՆ ՑԳԱՐԱՆ